

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พุทธศักราช. 2552 - 2561) มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทุกฝ่ายที่มีส่วนในการจัดการศึกษาต้องตระหนักและดำเนินการจนบรรลุผลในที่สุด การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของไทยอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 ได้กำหนดชัดเจนในหมวด 6 ว่าด้วยเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ในมาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการและแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของ

สถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่า เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง ที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น และมาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำแนวทางพัฒนา การปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553)

กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2553 หมวด 1 บททั่วไป ข้อ 3 ว่าด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและพัฒนามาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ต้องประกอบด้วย 1) การประเมินคุณภาพภายใน 2) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 3) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาข้อ 5 ว่าด้วย ให้สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ด้วยการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดและการมีส่วนร่วมของชุมชน หมวด 2 ข้อ 14 ว่าด้วย ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการ ดังต่อไปนี้ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและ สารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน 8) จัดให้มีการพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการดังกล่าวให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของ ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับ ดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่สามารถปฏิบัติตามบางประการตามที่ กำหนดในวรรคหนึ่งได้ให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณี ประกาศผ่อนผันการปฏิบัติและวางแนวทางในการประกันคุณภาพภายในให้เหมาะสมกับสภาพ

การจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น (กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2553, หน้า 23-36)

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เส้นทางสู่ความสำเร็จ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พุทธศักราช 2552 - 2561) ที่มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ 2) การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ 3) การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษายุคใหม่ 4) และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งหวังพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข เป็นคุณภาพของเด็กไทยในอนาคต เป็นผู้ที่มีความสามารถ คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็นก้าวไกลสู่สากล และมีความเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์ จากจุดเน้นดังกล่าวจะเห็นได้ว่า สถานศึกษา ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องตระหนักและเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้มีคุณภาพและผลิตผลผลิตที่มีคุณภาพซึ่งก็คือ นักเรียนให้ก้าวไกลสู่สังคมโลกได้อย่างเต็มภาคภูมิ การที่จะทำให้สถานศึกษาและ ตัวผู้เรียนมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของสังคมได้นั้น สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องมีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งจากภายในและภายนอก โดยถือว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สำหรับนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2557, หน้า 36) มีจุดมุ่งหมายให้สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งและผ่านการรับรองจากการประเมินคุณภาพภายนอก จากสาระบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญต่อสถานศึกษาทุกแห่งและถือเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีการทำงานที่มีเป้าหมายอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะสะท้อนกลับให้ผู้บริหาร โรงเรียนและบุคลากรภายในโรงเรียนได้รับรู้ถึงระดับคุณภาพของสถานศึกษา ที่จะช่วยในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาให้สูงขึ้นและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง และเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษา อีกทั้งยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับบริการ คือ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องว่าโรงเรียนมีศักยภาพที่จะจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน

จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม พุทธศักราช 2554 - 2558 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ในระยะแรกปี พ.ศ. 2554 และได้แจ้งผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 7,047 แห่ง โดยมี ผลการประเมินของสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย จำนวนทั้งหมด 6,066 แห่ง และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7,042 แห่ง ซึ่งได้สรุปผลการประเมินของสถานศึกษาระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามขนาดและการรับรองมาตรฐาน พบว่า โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1,520 แห่ง ไม่ได้รับการรับรอง 31 แห่ง (ร้อยละ 2.04) โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 4,333 แห่ง ไม่ได้รับการรับรอง จำนวน 148 แห่ง (ร้อยละ 3.42) และผลการประเมินของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดและการรับรองมาตรฐาน พบว่า โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1,840 แห่ง ไม่ได้รับการรับรอง 539 แห่ง (ร้อยละ 29.29) โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 4,654 แห่ง ไม่ได้รับการรับรอง 1,500 แห่ง (ร้อยละ 32.23) ซึ่งสรุปได้ว่า โรงเรียนขนาดเล็กไม่ได้รับการรับรองสูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, หน้า 13, 22) ซึ่งสะท้อนได้ว่า สถานศึกษาที่ไม่ผ่านการรับรองมีจุดบกพร่องที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในการดำเนินการประกันคุณภาพในสถานศึกษา และสอดคล้องผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2556 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คะแนนสอบ ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาที่มีคะแนนต่ำ ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ ได้คะแนนร้อยละ 34.05 วิชา วิทยาศาสตร์ ได้คะแนน 38.66 วิชาสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ได้คะแนน 39.90 วิชาคณิตศาสตร์ ได้คะแนน 43.61 วิชาภาษาไทย ได้คะแนน 45.07 และวิชาศิลปะ ได้คะแนน 47.14 ดังจะเห็นได้ว่า คะแนนเฉลี่ยรวมแล้วไม่ถึงร้อยละ 50 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวิชาพื้นฐานที่สำคัญ จึงสะท้อนได้ว่าปัจจุบัน คุณภาพการศึกษาไทยตกต่ำ สถานศึกษาจึงต้องเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา โดยให้มีการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเด็กไทยให้สูงขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1, 2556, หน้า 3)

จากการสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามในระยะแรกปี พ.ศ. 2554 พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก ไม่ได้รับการรับรอง 1,500 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 32.33 ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนตกต่ำ จึงต้องมีการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเร่งด่วน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เพื่อผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาจะได้นำผลไปใช้ พัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ โรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา สภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผู้วิจัยได้ใช้กรอบการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 ประการ (ประกาศคณะกรรมการการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554) ได้แก่

1.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

1.2 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

1.3 จัดระบบบริหารและสารสนเทศ

1.4 ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

1.5 จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

1.6 จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

1.7 จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

1.8 จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

2.1 การศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2

2.1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 370 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 สำนักงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1) ประกอบด้วย

2.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 60 คน

2.1.1.2 ครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก เขต 1 จำนวน 310 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 1 โดยใช้เกณฑ์ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสุ่มตัวอย่างของ เครจซีและมอร์แกน (R.V Krejcie and D.W. Morgan, 1970, อ้างถึงใน ยุภาติ ปณธราช, 2557, หน้า 24-25) แล้วใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ได้แก่

2.1.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 1 จำนวน 52 คน

2.1.2.2 ครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก เขต 1 จำนวน 175 คน

2.2 การศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 17 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

3.1 สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 1

3.2 ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 1

3.3 แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ตามประกาศคณะกรรมการ ประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554) ซึ่งมี 8 ประการ ได้แก่

1.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยการเตรียมความพร้อมการกำหนดมาตรฐาน

การศึกษา การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษา
ขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน และภายนอก มาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา
วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการ
ตรวจสอบและทบทวนมาตรฐานการศึกษา รวมถึงการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของ
สถานศึกษาต่อสาธารณชน

1.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม
มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและ
แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา รวบรวมข้อมูลสารสนเทศมาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ
สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของสถานศึกษาและนำผลการวิเคราะห์มา
ประมวลเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษา ทุกภาคส่วนร่วมกันตรวจสอบและ
ทบทวนแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา รวมถึงเผยแพร่แผนพัฒนาการจัดการศึกษา
ของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อสาธารณชน

1.3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ หมายถึง การจัด โครงสร้างหรือระบบ
บริหารงานของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ครอบคลุมเป็นปัจจุบัน สะดวกต่อ
การเข้าถึงและการให้บริหาร นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและการพัฒนา
การเรียนการสอน

1.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การนำ
แผนพัฒนาการศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายกำหนดไว้
โดยการส่งเสริม สนับสนุน กำหนดบทบาทหน้าที่ ให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติงานตามแผนงาน/
โครงการ/กิจกรรมให้บรรลุผลตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดตั้งอำนาจความสะดวก
สนับสนุนในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานตามกิจกรรมที่ปรากฏใน
แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามี
การกำกับ ติดตาม ดูแลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนเพื่อให้การปฏิบัติงานตามแผนมี
ประสิทธิภาพ รวมถึงการรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ
สถานศึกษาประจำปีให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และนำผลการประเมินแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมไปใช้
ปรับปรุงจัดทำแผนพัฒนา

1.5 การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการของ
สถานศึกษาในการให้หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และทบทวน

คุณภาพของสถานศึกษา เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษา รวมถึงรายงานผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบอย่างเปิดเผย

1.6 การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา ติดตาม และตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด ซึ่งการประเมินคุณภาพภายในกระทำโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา

1.7 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน หมายถึง การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยสร้างความเข้าใจให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ซึ่งถือเป็นเอกสารทางวิชาการในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรอบปีที่ผ่านมาและเป็นผลมาจากการดำเนินงานทั้งหมดของสถานศึกษา การติดตามและรับข้อมูลย้อนกลับ โดยสอบถามความคิดเห็น ความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อเนื่อง รวมถึงการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด และเปิดเผยต่อสาธารณะชนรับทราบ

1.8 การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การวางแผน ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาได้จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง สร้างจิตสำนึกการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรทุกคน โดยให้ถือว่าการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นวัฒนธรรมการทำงานปกติของสถานศึกษา และพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมการนำเทคนิค วิธีการ เทคโนโลยีมาพัฒนา กิจกรรมที่เป็นจุดอ่อน จุดแข็งและส่งเสริมสนับสนุนทุกกิจกรรมให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ผลดีอย่างต่อเนื่อง นำผลการประเมินทั้งผลการประเมินคุณภาพภายในและผลการประเมินคุณภาพภายนอกมาพิจารณาพร้อมกันเพื่อนำมาพัฒนา ปรับปรุง คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องรวมทั้งเผยแพร่ต่อผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ

2. สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ใช้กรอบการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 ประการ (ตามประกาศคณะกรรมการการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554) ได้แก่ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง ข้อขัดข้องหรืออุปสรรคต่างๆ ที่เป็นเหตุที่ทำให้ไม่สามารถการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาใช้กรอบการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 ประการ (ตามประกาศคณะกรรมการการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554) ได้แก่ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่จะใช้ในการส่งเสริม หรือ แก้ไขปัญหาการการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ใช้กรอบการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 ประการ (ตามประกาศคณะกรรมการการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554) ได้แก่ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5. สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 1

6. โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีนักเรียน ตั้งแต่ 120 คนลงมา

7. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ที่ทำหน้าที่รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 1

8. ครูผู้สอน โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารหน่วยงานต้นสังกัด ผู้อำนวยการ ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงวางแผนและเป็นแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขตอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาต่อไป